Adviescollege
Openbaarheid en
Informatiehuishouding
www.acoi.nl

> Retouradres Postbus 18601 2502 EP Den Haag

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Parlementaire enquêtecommissie Corona
De heer A.H.J. de Kort BBA
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum	Pagina	Kenmerk
7 september 2026	1 van 3	2026-0000473923

Betreft
Parlementaire enquêtecommissie Corona

Geachte heer De Kort,

Het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) is een onafhankelijk adviesorgaan dat in 2022 is ingesteld om de toepassing van de Wet open overheid (Woo) te bevorderen. Het adviseert regering en parlement over openbaarheid en informatiehuishouding, treedt op als bemiddelaar bij klachten over toegang tot informatie, en als kennispartner en aanjager voor een transparante overheid. In het kader hiervan willen wij met deze brief de Parlementaire enquêtecommissie Corona graag een aantal aandachtspunten meegeven.

Informatievoorziening onder druk

Sinds mei 2026 vinden in de Tweede Kamer openbare verhoren plaats over de aanpak van de coronacrisis. Uit deze verhoren komt onder meer naar voren dat de totstandkoming van besluiten van de regering gedurende de crisis, maar ook daarna, niet altijd goed te volgen waren, en niet goed te reconstrueren zijn. En dat toegang tot belangrijke informatie over besluitvorming voor journalisten lastig was. Onder andere omdat de afhandeling van Wob-verzoeken tijdelijk werd opgeschort.

Terugkijkend op de toegang tot informatie tijdens en na de crisis, ziet het Adviescollege dat het kabinet zijn werk maakte van de informatievoorziening. Het duurde even, maar al vrij snel kwam de actieve openbaarmaking van OMT-adviezen en stukken uit het Catshuisoverleg op gang. Deze werden online gepubliceerd. Ook investeerde het kabinet in live-uitzendingen van

Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding
Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Postbus 18601
2502 EP Den Haag

persconferenties, waren de bewindspersonen en OMT-leden veel te zien en te horen op televisie en radio, en kon men de briefings aan de Tweede Kamer volgen.

Tegelijkertijd zien we een overheid die krampachtig probeerde zelf het beeld te bepalen dat van de crisisbestrijding naar buiten kwam, en informatie vooral in een voorlichtingssetting wilde delen. Zo bleek de afhandeling van Woo-verzoeken, met name die van journalisten, in de praktijk grote knelpunten te kennen.[1] Terwijl VWS wel degelijk al vroeg in de crisis zicht had op wat relevante informatie was, blijkt uit een recente publicatie van Nieuwsuur.[2] Het ministerie schakelde al vroeg in de crisis een bureau in om een eigen narratief op te stellen. Uit angst voor de strekking van journalistiek onderzoek en parlementaire enquêtes later. Dit bureau werd ruimschoots van informatie voorzien. Journalisten werden echter buiten de deur gehouden; zij kregen deze informatie niet, of pas maanden of jaren later.
Het Adviescollege waardeert dat het ministerie al vroeg in de crisis een wetenschappelijk bureau liet meekijken. Het enkele feit echter dat een ministerie zelf dit onderzoek uitvaardigt, stemt al veel mensen wantrouwig. Het beeld is dan toch dat het onderzoek vooral ten dienste staat van het ministerie zelf. Een goed functionerende tegenmacht daarentegen kan juist bijdragen aan (herstel van) het maatschappelijk vertrouwen. Het laat zien dat een democratie niet alleen macht geeft, maar ook zorgt voor tegenwicht. Zo blijft de macht in dienst van de mensen, en niet andersom. Het had mogelijk de enorme polarisatie die rondom de crisis ontstond, kunnen dempen.

Wat kunnen wij hiervan leren? Graag geven wij uw commissie het volgende mee:

- **Zie openbaarheid en transparantie als cruciale onderdelen van het functioneren van de overheid, ook tijdens crisisbestrijding**. De reflex is om in tijd van crisis alle beschikbare menskracht in te zetten op bestrijding, en dit als core business te zien. Zo besloot het ministerie van VWS in eerste instantie de afhandeling van Wob-verzoeken tijdelijk op te schorten. Alhoewel het ACOI de reflex begrijpt, is het nu belangrijk oog te hebben voor de desastreuze gevolgen van die keuzes, om ervan te leren. Als dit namelijk leidt tot een in zichzelf gekeerde, onnavolgbare en gesloten overheid, voedt dit wantrouwen en polarisatie en kan het leiden tot een samenleving die steeds minder ontvankelijk zal zijn voor de adviezen en maatregelen van diezelfde overheid. Juist in tijd van crisis is het van belang om onverminderd in te zetten op toegang tot informatie en ook dit te zien als het echte werk.

- **Investeer in je informatievoorziening en deel als overheid direct zoveel mogelijk informatie met iedereen.** Niet alleen als onderdeel van overheidsvoorlichting, maar juist ook ten behoeve van het organiseren van tegenmacht. Maak in het vervolg met de belangrijkste beroepsgroepen afspraken over de afhandeling van Woo-verzoeken. En geef informatieverzoeken van journalisten voorrang. Journalisten vervullen, als kritische waakhond en intermediair tussen overheid en samenleving, een belangrijke rol in onze democratische rechtsstaat. Zorg ervoor dat zij tijdig over de juiste bronnen en informatie beschikken om het publiek te informeren. Dat draagt ook bij aan het tegengaan van desinformatie en fake news.

[1] Advies bemiddeling journalist The Investigative Desk en minVWS
[2] Hoe VWS overheidsinformatie inzette voor 'eigen verhaal', pers en publiek bleven achter

- **Denk vooraf na over het beheren, bewaren en publiceren van informatie van relevante gremia in een crisisstructuur.** Het OMT had in de pandemie een cruciale positie. Uit de openbare verhoren blijkt dat de adviezen van het OMT telkens de onderbouwing vormden voor vergaande inperking van grondrechten (onderwijs, bewegingsvrijheid, familieleven) op basis van het belang van het recht op leven en de grondwettelijke opdracht de volksgezondheid te bevorderen. De totstandkoming van deze adviezen en de belangenafweging die wordt gemaakt, moet voor iedereen transparant en navolgbaar zijn tijdens de crisis, en beschikbaar en toegankelijk voor onderzoek later.

Toegang tot informatie is van grote waarde voor het publieke debat, voor het vertrouwen in de wijze waarop besluitvorming tot stand komt en de bereidheid overheidsadviezen op te volgen. Laat de openbaarheid niet ondermijnen door mensen die online haat zaaien, intimideren en bedreigen. Bescherm degenen die hun verantwoordelijkheid nemen in tijden van crisis, en houdt vast aan het uitgangspunt dat iedereen recht heeft op toegang tot informatie en inzicht in de totstandkoming van ingrijpende overheidsbesluiten. Juist als er zoveel op het spel staat.
Wij hopen met deze aandachtspunten een bijdrage te kunnen leveren aan de lessen die uit de parlementaire evaluatie van de coronacrisis worden getrokken en wensen u veel succes met uw belangrijke werk.

Met vriendelijke groet,

Namens het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding,

Ineke van Gent
Voorzitter